

Μία ιστορική ευκαιρία που δεν πρέπει να χαθεί: το ελληνικό Δημόσιο Πανεπιστήμιο ως καταλύτης της οικονομικής ανάπτυξης μέσω της τεχνολογικής καινοτομίας: η περίπτωση του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Σπύρος Κίντζιος

• [LinkedIn](#)

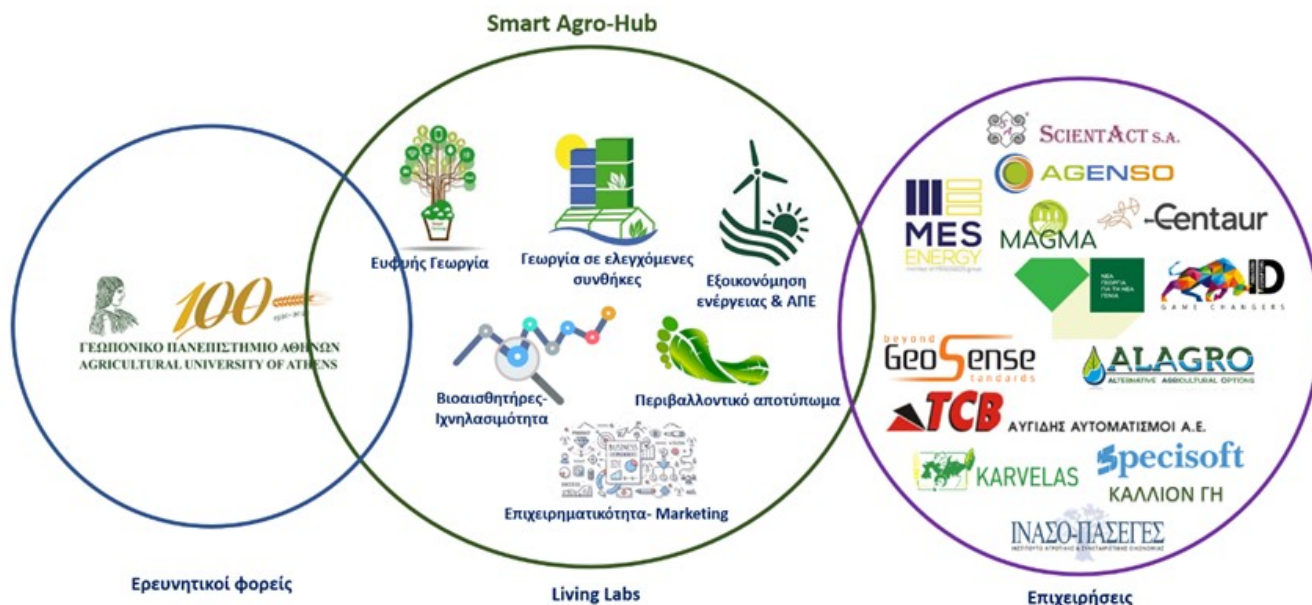
Key ideas:

- 1) Κομβικά βήματα για την προώθηση της καινοτομίας αποτελούν η καθιέρωση από την πολιτεία **θεσμικού πλαισίου** για ίδρυση τεχνοβλαστών, δημιουργία κέντρων ικανοτήτων και τα γραφεία μεταφοράς τεχνολογίας.
- 2) Η προσέγγιση της διεθνούς αγοράς προαπαιτεί την **χαρτογράφηση** τόσο των χρηστών όσο και των πιθανών επενδυτών από εξειδικευμένα στελέχη.
- 3) Απαιτείται να κληθεί **εξειδικευμένο προσωπικό** το οποίο θα στελεχώσει τις νεοφυείς επιχειρήσεις και τους τεχνοβλαστούς που θα αναλάβουν τη μετουσίωση της ερευνητικής δραστηριότητας σε εμπορικό προϊόν.

Η πρόσφατη ψήφιση του νόμου 4864/2021 αποτελεί ένα πρωτοπόρο όσο και κομβικό βήμα για την Ελληνική Πολιτεία. Με τον νόμο αυτό, απελευθερώνεται πλήρως το θεσμικό πλαίσιο για την ίδρυση **τεχνοβλαστών** (γνωστών, διεθνώς, ως spin-off) από όλα τα ενδιαφερόμενη μέλη των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανόμενων ασφαλώς των φοιτητών όλων των κύκλων σπουδών. Η εφαρμογή του νόμου άρει τους περισσότερους περιορισμούς που ίσχυαν μέχρι πρότινος και επιχειρεί ακόμα να βάλει τάξη στο μέχρι τώρα χαοτικό καθεστώς της μεταφοράς της τεχνογνωσίας η οποία παράγεται στα εργαστήρια των ΑΕΙ και των ερευνητικών ιδρυμάτων στους παραγωγικούς φορείς. Και αυτό επειδή εμπλέκει θεσμικά, αλλά όχι ασφυκτικά το Πανεπιστήμιο ως απαραίτητο κρίκο στην όλη

διαδικασία.

Της ψήφισης του νόμου είχε προηγηθεί η δημιουργία ενός άλλου θεσμού, αυτού των **Κέντρων Ικανοτήτων**, μίας δράσης εθνικής εμβέλειας η οποία αποσκοπεί στη δημιουργία συμπράξεων πανεπιστημίων και ιδιωτικών φορέων με στόχο την υποστήριξη της καινοτομίας σε τομείς της Ελληνικής οικονομίας, μέσω της παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών και προϊόντων και της μεταφοράς τεχνολογίας σε επιχειρήσεις ώστε να καταστούν ανταγωνιστικές σε διεθνές επίπεδο. Παρόμοιες συμπράξεις είχαν πραγματοποιηθεί και κατά το παρελθόν, ωστόσο η θεσμική σημασία των Κέντρων Ικανοτήτων έγκειται στη συμμετοχή των Ιδρυμάτων ως μετόχων στα κοινοπρακτικά σχήματα, τα οποία αποτελούν αυτόνομα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ). Έχουν συνολικά ιδρυθεί δώδεκα

τέτοια σχήματα.

Το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το οποίο τα τελευταία χρόνια έχει αναδειχθεί σε πρωταθλήτη της εξωστρέφειας, έχει ιδρύσει το δικό του Κέντρο Ικανοτήτων με τη διακριτή επωνυμία Smart Agro Hub με τη σύμπραξη 14 ακόμη επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο τομέα της αγροδιατροφής, τεχνολογιών πληροφορικής και αυτοματισμών, και ενέργειας, με σκοπό να συμβάλει στην ανάπτυξη, αξιολόγηση, ενσωμάτωση και χρήση στην παραγωγική αλυσίδα, νέων, ψηφιακών τεχνολογιών στον αγροδιατροφικό τομέα της Ελλάδας.

Μία ακόμα θετική εξέλιξη αποτελούν τα **Γραφεία Μεταφοράς Τεχνολογίας**, τα οποία έχουν την εξειδικευμένη αποστολή υποστήριξης των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας σε θέματα μεταφοράς τεχνολογίας και διαχείρισης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

Ωστόσο δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι τα βήματα αυτά, όσο σημαντικά και αν είναι, θα καταλήξουν στην καθολική απορρόφηση των αποτελεσμάτων

της έρευνας από τις δυνητικά ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις στην Ελλάδα και διεθνώς και μάλιστα σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα.

Καταρχήν το μέγεθος της πλειοψηφίας των ελληνικών επιχειρήσεων είναι μικρότερο του πρακτικά απαιτούμενου για να είναι βιώσιμη και αποδοτική η διαδικασία επένδυσης σε ουσιαστικά καινοτόμες μεθόδους και προϊόντα. Αυτό αποδεικνύεται και από την υστέρηση των εγχώριων ιδιωτικών επενδύσεων για έρευνα και ανάπτυξη σε σχέση με τον δημόσιο τομέα (1,1 δις ευρώ έναντι 1,3 δις ευρώ για το 2020). Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι οι δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης αυξάνονται ραγδαία με την πάροδο του χρόνου, έχοντας σχεδόν τριπλασιαστεί κατά την τελευταία δεκαετία.

Σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, υπάρχουν δυνητικά απεριόριστοι τελικοί χρήστες και άρα ενδιαφερόμενοι αποδέκτες πρακτικά εφαρμόσιμων καινοτομιών οι οποίες παράγονται στα ελληνικά πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα. Ωστόσο η προσέγγιση της διεθνούς αγοράς αποτελεί από μόνη της μία πρόκληση: η χαρτογράφηση τόσο των χρηστών όσο και των

πιθανών επενδυτών απαιτείται να διεξαχθεί από εξειδικευμένα στελέχη, τα οποία συνήθως σπανίζουν στην εγχώρια αγορά εργασίας.

Το ίδιο ισχύει και για το προσωπικό το οποίο θα κληθεί να στελεχώσει τις νεοφυείς επιχειρήσεις και τους τεχνοβλαστούς που θα αναλάβουν τη μετουσίωση της ερευνητικής δραστηριότητας σε εμπορικό προϊόν.

Προσωπικά είμαι της άποψης ότι τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας δεν μπορούν να έχουν ταυτόχρονα τον ρόλο των εκτελεστικών οργάνων μιας επιχείρησης υψηλής τεχνολογίας. Ο λόγος είναι απλός: οι ερευνητές – ειδικά οι ερευνητές καριέρας - σπανίως διαθέτουν τις απαραίτητες εξειδικευμένες δεξιότητες, διοικητικές και επικοινωνιακές, για τη χάραξη στρατηγικής και την αποτελεσματική διαχείριση μίας επιχείρησης, ενώ συχνά διακρίνονται από μία υπέρμετρα εστιασμένη αντίληψη της αξίας και των προοπτικών της καινοτομίας στην ανάπτυξη της οποίας έχουν συμβάλει.

Αναδύεται λοιπόν η ανάγκη υποστήριξης της ερευνητικής κοινότητας με ομάδες εξειδικευμένων και έμπειρων στελεχών τα οποία θα αναλάβουν πολλές από τις επιμέρους φάσεις της μεταφοράς της τεχνογνωσίας στην πράξη: από την εξασφάλιση της χρηματοδότησης και την κοστολόγηση μέχρι την οργάνωση της γραμμής παραγωγής και την έκδοση των απαιτούμενων κατά περίπτωση εγκρίσεων. Είναι περισσότερο από προφανές ότι κανένας νόμος και καμία πρωτοβουλία της πολιτείας δεν πρόκειται να ευδοκιμήσει εάν δεν υπάρξει γενναία πρωτοβουλία σε έμπειρο ανθρώπινο δυναμικό το οποίο θα συνυπάρξει λειτουργικά με την ερευνητική κοινότητα.

Η ίδια διαπίστωση ισχύει για την απαραίτητη

δημιουργία κεντρικών υποδομών, είτε ανά Πανεπιστήμιο ή ακόμα και σε επίπεδο σχηματισμών (clusters) διαφορετικών

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

πανεπιστημίων, ξεχωριστών από τις ακαδημαϊκές δομές και προορισμένων να υποστηρίξουν την πιλοτική εφαρμογή της καινοτομίας.

Καταλληλότερα για αυτό τον σκοπό κρίνονται τα Τεχνολογικά Πάρκα, με προεξέχοντα τον Λεύκιππο, το Τεχνολογικό Πάρκο του Ερευνητικού Κέντρου «Δημόκριτος».

Το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών έχει ήδη ξεκινήσει την ταχεία ανάπτυξη του δικού του Τεχνολογικού Πάρκου, της Κυψέλης Καινοτομίας, εντός των ιδιόκτητων εγκαταστάσεων του στα Σπάτα. Εκεί θα λειτουργήσουν, ενδεικτικά, το Ινστιτούτο Βιοοικονομίας, το Κέντρο Εφαρμογών Κυτταροβιολογικών Τεχνολογιών, πρότυπη μονάδα πειραματόζων καθώς και ο Κόμβος Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας Περιφέρειας Αττικής. Επίσης θα φιλοξενηθούν σειρά από τεχνοβλαστούς, ειδικά εκείνους που έχουν ήδη ιδρυθεί και έχουν ως βασικά αντικείμενα τη ψηφιακή/ευφυή γεωργία, προηγμένα διαγνωστικά εργαλεία, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και καινοτόμα τρόφιμα. Στο Τεχνολογικό Πάρκο του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών εντάσσεται θεματικά και ο Κόμβος Ευφυούς Γεωργίας και Κυκλικής Βιοοικονομίας SmartBIC στην Αλίαρτο Βοιωτίας, ο οποίος απευθύνεται στους παραγωγούς της Στερεάς Ελλάδας.

Θα κλείσω την παρούσα παρουσίαση των δυνατοτήτων και προοπτικών των ελληνικών Δημόσιων Πανεπιστημίων απαντώντας σε ένα

πιθανό, όσο και εύλογο ερώτημα: πόσο ισχυρή είναι η ερευνητική δυναμικότητα της ελληνικής ερευνητικής κοινότητας; Είναι σε θέση, αφενός μεν να στηρίξει την εγχώρια επιχειρηματικότητα υψηλής τεχνολογίας, αφετέρου δε να διεκδικήσει με αξιώσεις μία δεσπόζουσα θέση στο διεθνές τοπίο παραγωγής γνώσης αιχμής;

Η απάντηση είναι emphaticά καταφατική: τα ελληνικά ΑΕΙ φέρουν το κύριο βάρος της εθνικής ερευνητικής δραστηριότητας σε σχέση με τα ερευνητικά κέντρα και τον ιδιωτικό τομέα, ενώ οι απόφοιτοι τους είναι περιζήτητοι στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά εργασίας εξειδικευμένων επιστημόνων. Σε ποσοτική αποτίμηση, οι δείκτες αποκαλύπτουν την εντυπωσιακή ποσοστιαία αύξηση (με ετήσιο ρυθμό περίπου 9%) του αριθμού των ερευνητικών δημοσιεύσεων κατά το διάστημα 2009 – 2020, καθιστώντας έτσι την Ελλάδα (με 24.653 δημοσιεύσεις ανά έτος) την 18η χώρα στη σειρά παραγωγής ερευνητικών αποτελεσμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 κρατών-μελών, πάνω από την Ιρλανδία. Και αυτό παρά τη συγκριτικά πολύ χαμηλή κρατική χρηματοδότηση (μόλις στην 23^η θέση της ΕΕ των 27 κρατών-μελών). Η ελληνική επιστημονική κοινότητα διέπρεψε ακόμα και στον παγκόσμιο αγώνα για την αντιμετώπιση της πανδημίας, με πλήθος ερευνών σχετικών με τις επιπτώσεις της COVID-19 στον πληθυσμό αλλά και την ανάπτυξη, από το Εργαστήριο Κυτταρικής Τεχνολογίας του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, του παγκοσμίως ταχύτερου και πλέον ευαίσθητου αντιγονικού τεστ του κορονοϊού, το οποίο είναι και το μόνο πιστοποιημένο μέσα από τρεις μεγάλες και ανεξάρτητες κλινικές μελέτες.